

INSTRUMENTS D'OBSERVACIÓ

Olga Esteve
Universitat Pompeu Fabra

L'essència de les observacions és tenir constància dels esdeveniments de l'aula, de manera que puguin ser estudiats. Cal, doncs, captar aquests esdeveniments per tal que siguin susceptibles d'anàlisi i interpretació. Per això caldrà recórrer necessàriament a instruments que siguin aptes per a aquesta finalitat, i no tenir en compte només l'objectiu global i concret, sinó també la manera com podem obtenir constància tant de dades "introspectives" com de dades més directament observables (Allwright i Bailey, 1991).

Instruments per a l'observació introspectiva

Tal com indica el mateix concepte, es tracta de fer una reflexió privada, personal en què s'adreça la mirada cap a un mateix i la seva actuació: envers el que ha passat a l'aula, envers les reaccions pròpies i les dels alumnes, etc.

Perquè aquesta mena de reflexió sigui realment útil per a la millora de la pràctica docent, cal sistematitzar-la i dotar-la d'una base sòlida, de manera que sigui susceptible de posteriors lectures i anàlisis. Per això és tan important incorporar instruments específics per recollir la "reflexió privada". Tots aquests instruments es fonamenten en l'activitat de plasmar, generalment per escrit, les reflexions que es porten a terme.

Anotacions de camp	Es pren nota de manera ràpida i breu d'aquells aspectes de la classe que són susceptibles d'una reflexió posterior. Es pot estructurar amb un format previ.
Informes de classe	Crònica fidel dels esdeveniments a l'aula. Són més detallats que les anotacions de camp. Es recomana elaborar primer un llistat de preguntes que serveixin de guia.
Diaris / Logbook	Reaccions escrites sobre els esdeveniments de l'aula. Acompleix dues funcions: <ul style="list-style-type: none">. retenir idees, per poder reflexionar-hi. descobrir aspectes de l'actuació pròpia Les narracions no han d'informar únicament de fets puntuals, sinó transmetre la sensació que es participa activament d'ells.
Protocols o informes orals (Thinking-aloud protocols)	Consisteix en pensar en veu alta durant el desenvolupament d'una activitat i retenir la reflexió mitjançant enregistraments. Si cal, també es pot evocar en veu alta i en uns pocs minuts una activitat professional
Enquestes i qüestionaris	És útil per recollir informació sobre les dimensions afectives de l'ensenyament i l'aprenentatge. És molt important concretar l'objectiu per poder formular les preguntes de manera pertinent i precisa.

Instruments per a l'observació d' "allò exterior"

Si aquesta observació ha de servir de base per analitzar fenòmens concrets de l'aula, caldrà fer ús en alguns casos de mitjans tècnics.

Enregistraments	Permeten introduir-se intensament en els comportaments, i percebre fenòmens interessants que d'altra manera podrien passar desapercebuts
(Transcripcions)	Sovint els enregistraments comporten un procediment posterior, el de la transcripció La transcripció no ha de ser necessàriament fonètica. S'utilitzen, sobretot, en recerca.
Fulls o graelles d'observació	Tenen un format més obert que els sistemes de categorització. S'utilitzen, sobretot, en el camp de la formació. Serveixen principalment per preparar l'observació mitjançant preguntes-guia que ajuden a definir l'objectiu específic. Permeten incorporar tota mena de comentaris Tenen un valor altament formatiu: es poden emprar com a base d'un diàleg constructiu, ja que aporten perspectives contrastades i discutides En el nostre cas podem utilitzar i/o adaptar la Graella de Referència